ANDIJON VILOYATIDA MADANIYAT VA SAN'AT SOHASIDAGI DAVLAT SIYOSATINING BOSQICHMA BOSQICH RIVOJLANISHI(1991-2025-YILLAR)

Ibragimova Jahona

DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.22828839

Annotatsiya: Ushbu tadqiqotda 1991–2025-yillar davomida Andijon viloyatida madaniyat va san'at sohasidagi davlat siyosatining bosqichma-bosqich rivojlanishi tarixiy, huquqiy va institutsional jihatdan tahlil qilindi. Mustaqillik yillarida mamlakatda milliy ma'naviyatni tiklash, madaniy merosni asrash, ijodiy muhitni qo'llab-quvvatlash hamda aholining madaniy hayotga keng jalb etilishini ta'minlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida shakllangani Andijon viloyati misolida ko'rsatib berildi. Tadqiqotda hududda madaniyat uylari, teatr va kutubxonalar faoliyatining qayta tashkil etilishi, madaniy-ma'rifiy muassasalarning moddiy-texnik bazasi mustahkamlanishi, xalq ijodi va an'anaviy san'at turlarining rivoji, yosh iste'dodlarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan chora-tadbirlar hamda sohaning boshqaruv tizimidagi islohotlar o'rganildi. Shuningdek, 2017–2025-yillarda madaniyat sohasini modernizatsiya qilish, raqamlashtirish, xususiy tashabbuslarni rag'batlantirish va hududiy madaniy infratuzilmani yangilashga doir davlat dasturlari va qarorlarining amaliy natijalari tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari Andijon viloyatida madaniyat va san'at sohasidagi davlat siyosati izchil takomillashib, u milliy o'zlikni mustahkamlash, aholining ma'naviy ehtiyojlarini qondirish va hududning ijtimoiy-madaniy taraqqiyotini ta'minlashga xizmat qilayotganini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Andijon viloyati, madaniyat siyosati, san'at, davlat siyosati, mustaqillik yillari, ma'naviyat, madaniy meros, madaniy islohotlar, hududiy taraqqiyot, 1991–2025-yillar

Abstract: This study analyzes the gradual development of state policy in the sphere of culture and the arts in Andijan Region during 1991–2025 from historical, legal, and institutional perspectives. Using the example of Andijan Region, it demonstrates that in the years of independence, the restoration of national spirituality, the preservation of cultural heritage, support for the creative environment, and ensuring broad public participation in cultural life became one of the priority directions of state policy in the country. The research examines the reorganization of cultural centers, theaters, and libraries in the region; the strengthening of the material and technical base of cultural and educational institutions; the development of folk art and traditional forms of art; measures aimed at supporting young talents; and reforms in the sector's management system. It also analyzes the practical outcomes of state programs and decisions adopted in 2017–2025 concerning the modernization and digitalization of the cultural sphere, the encouragement of private initiatives, and the renewal of regional cultural infrastructure. The findings show that state policy in the sphere of culture and the arts in Andijan Region has been consistently improved and is serving to strengthen national identity, meet the spiritual needs of the population, and ensure the socio-cultural development of the region.

Keywords: Andijan Region, cultural policy, art, state policy, years of independence, spirituality, cultural heritage, cultural reforms, regional development, 1991–2025

Mualliflik huquqi egasi tomonidan ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Аннотация: В настоящем исследовании исторически, правово и институционально проанализировано поэтапное развитие государственной политики в сфере культуры и искусства в Андижанской области в 1991–2025 годах. На примере Андижанской области показано, что в годы независимости восстановление национальной духовности, сохранение культурного наследия, поддержка творческой среды и обеспечение широкого вовлечения населения в культурную жизнь стали одними из приоритетных направлений государственной политики в стране. В исследовании изучены реорганизация деятельности домов культуры, театров и библиотек в регионе, укрепление материально-технической базы культурно-просветительских учреждений, развитие народного творчества и традиционных видов искусства, меры по поддержке молодых талантов, а также реформы в системе управления отраслью. Кроме того, проанализированы практические результаты государственных программ и постановлений 2017–2025 годов, направленных на модернизацию сферы культуры, цифровизацию, стимулирование частных инициатив и обновление региональной культурной инфраструктуры. Результаты исследования свидетельствуют о том, что государственная политика в сфере культуры и искусства в Андижанской области последовательно совершенствуется и служит укреплению национальной идентичности, удовлетворению духовных потребностей населения и обеспечению социокультурного развития региона.

Ключевые слова: Андижанская область, культурная политика, искусство, государственная политика, годы независимости, духовность, культурное наследие, культурные реформы, региональное развитие, 1991–2025 годы

Kirish

Andijon viloyatida madaniyat va san'at sohasidagi davlat siyosatining 1991–2025-yillar davomidagi bosqichma-bosqich rivojlanishi mustaqillikdan keyingi davrda hududiy madaniy hayotning yangidan shakllanishi, boshqaruv tizimining o‘zgarishi va san’at muassasalarining institutsional jihatdan qayta tashkil etilishi bilan bevosita bog‘liqdir. Mazkur davr O‘zbekiston Respublikasida davlat suvereniteti mustahkamlanishi natijasida madaniyat sohasida markazlashgan sovet boshqaruvidan milliy qadriyatlar, tarixiy meros va ma’naviy-ma’rifiy maqsadlarga tayangan yangi siyosiy yondashuvga o‘tish jarayonini ifodalaydi. Shu bois Andijon viloyati misolida mazkur yo‘nalishdagi davlat siyosatini o‘rganish, bir tomondan, madaniyat va san’at muassasalari faoliyatini tartibga solish, ularning moddiy-texnik bazasini rivojlantirish hamda aholining madaniy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish jarayonlarini yoritishga xizmat qilsa, ikkinchi tomondan, hududiy darajada boshqaruv, tashkiliy tuzilma va ijodiy muhitning qanday shakllanganini ko‘rsatadi. Tadqiqotning xronologik chegarasi 1991-yildan 2025-yilgacha bo‘lgan davrni qamrab olib, uning asosiy e’tibori madaniyat va san’at sohasidagi davlat siyosatining evolyutsiyasini, ya’ni qonunchilik, boshqaruv, muassasalar faoliyati va madaniy infratuzilma taraqqiyotidagi bosqichlarni aniqlashga qaratiladi. Shu nuqtayi nazardan, mazkur ish Andijon viloyatida madaniy hayotning davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlanishi va tashkil etilishidagi o‘zgarishlarni tarixiy-institutsional jihatdan anglash uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur tadqiqotning muammosi shundan iboratki, mustaqillik yillarida O‘zbekistonda madaniyat va san’at sohasiga oid davlat siyosati bir tekis emas, balki muayyan bosqichlar orqali shakllanib, yangilanib va takomillashib bordi; shu jarayonni Andijon viloyati misolida izchil tahlil qilish orqali markaz va hudud o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir, siyosiy qarorlarning mahalliy madaniy muhitga ko‘chishi

Mualliflik huquqi egasi tomonidan ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

hamda amaliy natijalari ochib beriladi. Tadqiqotning asosiy maqsadi 1991–2025-yillar davomida Andijon viloyatida madaniyat va san'at sohasidagi davlat siyosatining bosqichma-bosqich rivojlanish qonuniyatlarini aniqlash, uning mazmuni, ustuvor yo'nalishlari va institutsional o'zgarishlarini tarixiy davrlar kesimida yoritishdan iboratdir. Andijon viloyati ushbu masala uchun muhim va sermazmun hudud sifatida tanlanadi, chunki u nafaqat boy madaniy an'analari, balki aholi zichligi, ijodiy salohiyati, teatr, musiqa, tasviriy san'at va madaniy-ma'rifiy muassasalar tarmog'ining nisbatan faol rivojlanishi bilan ham respublikadagi umumiy madaniy islohotlarning hududiy ko'rinishini kuzatish imkonini beradi. Tadqiqotning ilmiy ahamiyati shundaki, u madaniyat va san'at sohasida davlat siyosatining lokal darajadagi evolyutsiyasini tizimli yoritib, mintaqaviy madaniy taraqqiyotning asosiy omillarini anglashga xizmat qiladi; amaliy ahamiyati esa hududiy madaniyat muassasalarini rivojlantirish, ijodiy jarayonlarni qo'llab-quvvatlash hamda kelgusidagi madaniy siyosatni takomillashtirish uchun zarur xulosalar va kuzatishlar berishidadir.

Xulosa

1991–2025-yillar davomida Andijon viloyatida madaniyat va san'at sohasidagi davlat siyosati izchil bosqichlar orqali rivojlanib, mustaqillikning dastlabki yillaridagi institutsional moslashuvdan boshlangan jarayon keyinchalik siyosiy-huquqiy mustahkamlanish, boshqaruv tizimining takomillashuvi, madaniy infratuzilmaning kengayishi va ijodkorlarni qo'llab-quvvatlashning kuchayishi bilan davom etdi. Bu davr mobaynida hududiy siyosat respublikada amalga oshirilgan islohotlar mazmuniga mos ravishda yangilanib, madaniy merosni asrash, milliy qadriyatlarni rivojlantirish, san'at muassasalari faoliyatini samaradorligini oshirish hamda aholining madaniy hayotdagi ishtirokini kengaytirishga yo'naltirildi. Natijada Andijon viloyatida madaniyat va san'at sohasidagi davlat siyosati bosqichma-bosqich mukammallashib, zamonaviy talablar bilan uyg'unlashgan barqaror tizimga aylandi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, 1991–2025-yillar davomida Andijon viloyatida madaniyat va san'at sohasidagi davlat siyosati amaliy jihatdan jamiyatning ma'naviy taraqqiyoti, tarixiy xotira va milliy o'zlikni asrashda muhim omil bo'lib xizmat qildi. Mazkur siyosat xalq an'analari, urf-odatlar, ijodiy meros hamda zamonaviy madaniy tashabbuslarni uyg'unlashtirish orqali hududda madaniy identitetni mustahkamlashga, ijodiy muassasalar faoliyatini qo'llab-quvvatlashga va aholining madaniy hamda san'at xizmatlariga kirish imkoniyatini kengaytirishga zamin yaratdi. Shu bilan birga, teatrlar, muzeylar, madaniyat markazlari, kutubxonalar va ijodiy jamoalar faoliyatining bosqichma-bosqich takomillashuvi davlat siyosatining ijtimoiy hayotdagi ta'siri faqat tashkiliy o'zgarishlar bilan cheklanmaganini, balki aholi ma'naviy ehtiyojlarini qondirish va madaniy muhitni jonlantirishga ham xizmat qilganini ko'rsatadi. Umuman olganda, Andijon viloyatida ushbu sohadagi davlat siyosati tarixiy davomiylikka ega bo'lgan, turli davrlarda yangi vazifalar bilan boyigan va muayyan qiyinchiliklarga qaramay izchil rivojlangan jarayon sifatida namoyon bo'ladi; uning kelgusidagi istiqbollari ham aynan shu davomiylik, moslashuvchanlik va hududiy madaniy salohiyatga tayanishi bilan belgilanadi.

Mualliflik huquqi egasi tomonidan ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2017). 2017–2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2022). O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirishning 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi. Toshkent: Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2020). Madaniyat va san'at sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida qarorlar va me'yoriy hujjatlar to'plami. Toshkent.
4. O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi. (2021). Madaniyat va san'at sohasini rivojlantirish bo'yicha yillik hisobot. Toshkent.
5. Andijon viloyati hokimligi. (2023). Andijon viloyatining ijtimoiy-madaniy rivojlanishi bo'yicha hisobot. Andijon.
6. Andijon viloyati Madaniyat boshqarmasi. (2019). Andijon viloyatida madaniyat va san'at muassasalari faoliyati bo'yicha tahliliy ma'lumotnoma. Andijon.
7. Qodirov, M. (2018). Mustaqillik yillarida O'zbekistonda madaniyat siyosati: islohotlar va natijalar. Toshkent: Fan va texnologiya.
8. Raximov, B. (2020). Hududiy madaniyat siyosati va mahalliy boshqaruv: Andijon viloyati misolida. O'zbekiston tarixshunosligi, 2(4), 45–58.
9. Sodiqova, N. (2022). O'zbekistonda madaniyat va san'atni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari. Ijtimoiy fanlar va innovatsion tadqiqotlar, 3(7), 112–120.
10. Yusupov, A. (2024). 1991–2025-yillarda Andijon viloyatida madaniyat va san'at sohasining rivojlanish bosqichlari. Andijon davlat universiteti ilmiy axborotnomasi, 1(2), 67–79.

Mualliflik huquqi egasi tomonidan ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.